

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

82. Qualiter præterea probari possit jusp. privatorum ex fundatione vel dotatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

plicito titulo foundationis, vel dotationis, vel de alio privilegio seu mixto, nulla cadit questio circa probationem, uti & tunc quod ad potentes nihil innovatum est. Card. de Luca *in sum. juris. n. 50.* De cetero autem concilium respectu potentium juris dispositionem alterasse, novamque formam rigorosam induxisse in eo eorum jure patronatus, quod ex sola diuturna possessione seu prescriptione acquisitum prætenditur, ob malam usurpationis presumptionem. C. de Luca *ibid. n. 57.* Porro an, dum personæ potentes se non astringunt ad titulum resultantem à sola diuturna possessione, sed allegant, & probare volunt titulum explicitum foundationis vel dotationis, sufficiat probatio hujus tituli per testes, vel alias probationis species, diversa sunt opiniones, ut Card. de Luca *loc. cit. n. 69.* quarum utramque ait recipiendam respectivè pro qualitate facti, prout nimirum militat, vel excluditur illa suspicio, ob quam in potentibus hæc rigorosa forma inducta, idque pro judicis vel superioris prudenti arbitrio; unde jam in specie sit

Questio 80. Qualiter probetur jus patronatus privatorum per authenticum documentum, & alia à jure requisita; seu quid veniat hic nomine authentici documenti?

1. **R**espondeo: tametsi documentum nomen sit genericum, comprehendens tam scripturas authenticas & publicas trium vel duorum testium subscriptione vel præsentia confectas per manum publicam, quæ veniant nomine instrumenti, quàm probationes quasvis alias, quibus de veritate docemur. v.g. quæ fiunt per testes, etiam deponentes de tenore & amissione scripturæ: in præsentia tamen tò documentum arctari ad scripturam, & usurpatum à Tridentino pro instrumento, ne aliàs reliqua verba sequentia in dicto concilii decreto sint superflua, ut quid enim (si comprehenderentur aliæ probationes) subungere necesse erat: sive etiam ex multiplicatis præsentationibus, alijsq; secundum juris dispositionem. Castrop. *cit. d. 2. p. 3. n. 3.* citans Leon. *in thes. for. Eccl. c. 21. n. 2.* Barb. *de pos. Ep. p. 3. alleg. 72. n. 22.* Gonz. *gl. 18 n. 32.* In præsentia autem scriptura authentica erit Bulla Episcopi, seu consensus illius, in scripto concessus ad fundandam vel dotandam ecclesiam. Castrop. *ibid. n. 2.* citans Barb. *ubi ante n. 24.* Ricc. *in pr. for. eccl. resol. 125.* Quod si non originalis ipsa Bulla, sed solum illius exemplar & transumptum ostendatur, ut fidem faciat, debet habere à jure requisita in ejus confectioe, extractione, compulsatione juxta cap. cum p. Tabellio. *de fide instrum.* (de quibus optimè Covarr. *pract. qq. c. 21.* & Menoch. *de arb. casu 87.*) nimirum ut sit extractum auctoritate judicis, & cum citatione illorum, quorum interest, & insuper originale, nisi antiquissimum sit, recognoscendum, si de ejus fide dubitetur. Castrop. *ibidem,* citans Gonz. *ubi ante à n. 40.*

2. Porro dum dicta explicita & vera probatio haberi nequit, recurrendum ad præsumptivam seu adminiculativam. Inter quas prima est immemorialis vel centenaria (quæ immemoriali in hoc æquipollet) bene probata, absque eo, quod constet de initio, infecto, incompatibilij; planum est enim eam sufficientem esse, etiam foundationis & dotationis; cum vi illius optimus & validior titulus allegari valeat. Nisi tamen hæc præsumptio à contraria probatione, vel fortiori præsumptione elidatur; quia nempe qualitas personæ dictam præsumptam pro-

babilitatem excludit, v.g. quod jus præsentandi Rectorem hospitalis esse consuevit penes pauperes ibi existentes; cum præsumi nequeat, eos fundasse hospitale aut dotasse. Card. Luca *in sum. juris. 51.*

Questio 81. Qualiter jus patronatus privatorum ex fundatione vel dotatione probetur ex præsentationibus multiplicatis per antiquissimum temporis cursum; ubi maximè petitur, quot præsentationes requirantur, & qualiter earum immemoriale probetur?

1. **R**espondeo ad primū: ad hoc requiri ad minus præsentationes tres; sed quod dictio multiplex in sua propria significatione non videatur pauciore numero contenta; cum multiplicari non dicatur illud, quod semel tantum repetitum est. Et esto, præsentatio bis facta sufficiat, ut dici possit præsentationem multiplicatam esse, non tamen adhuc dici posset multiplicata cum ea quantitate, quam requirit concilium; nimirum ut multiplicata sit per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat (quale ad minimum est tempus centenarium, ut Menoch. *de arb. casu. 3.* Farinacius p. 1. *prax. crimin. q. 47. n. 112.* Barb. *de pos. Ep. p. 3. alleg. 72. n. 35.* & c. apud Castrop. *l. c. num. 4.* nam qui sexagenarium voluit sufficere, intelligendi sunt de depositione testium) intra quod vix contingere potest, quod præsentatio semel tantum repetita memoriam hominum excedat: ita tenet Castrop. *loc. cit. contra Barb. loc. cit. n. 31.* Riccium *in pr. resol. 127.* & c. sententias sufficere præsentationes duas, eò quod pluralis locutio de *reg. juris in 6.* & dictio multiplex in duobus verificari possit, præsertim in materia odiosa, & juris communis restrictiva, qualis hæc est.

2. Respondeo ad secundum: licet per scripturas directè non probetur harum præsentationum immemoriale (cum scriptura non probet memoriam non esse in contrarium) probari tamen indirectè, si probetur per 100. & plures annos fuisse præsentationes continuatas; cum sic tacitè innuatur, nihil esse contrarium. Castrop. *n. 5.* juxta Rotam.

3. Probatum etiam per testes, si sint ad minimum quadragenarij & deponant, se toto illo tempore vidisse præsentationes continuatas esse, & insuper addant, se ita audivisse antecederent factitatum. Castrop. *ibid.* citans Mol. *l. 2. de primogen. c. 6. n. 40.* Necesse tamen est, ut deponant, præsentationes continuatas esse per dictum tempus immemoriale usque ad tempus moræ litis. Castrop. citans Barb. *cit. alleg. 72. n. 38.* Item necesse est, ut non constet de infectæ initio, & nullitate tituli; quia tunc, cum jam constet de veritate, cessat præsumptio ex immemoriali resultatans. Mol. *loc. cit. n. 60.* Gonz. *gl. 18. n. 49.* Covar. apud Castrop. necesse tamen non est in depositione testium vel scripturæ, fieri mentionem foundationis vel dotationis, sed sufficit deponere de multiplicata præsentationis. Gonz. *loc. cit. num. 46.* apud Castrop.

Questio 82. Qualiter præterea probari possit jus patronatus privatorum ex fundatione vel dotatione.

1. **R**espondeo: omnibus illis modis, quibus aliàs à jure tituli probatio conceditur; id enim innuitur per illa Trid. verba: *aliasve secundum juris dispositionem.* Castrop. *n. 6.* citans Gonz. *num. 51. & 58.* Barb. *loc. cit. n. 42.* Sic itaque probari potest primò per

per famam, cum longissima quasi possessione; quia cum hac probatio æquivalet probationi immemoriali, infert titulum. Barb. num. 43. Gonz. num. 56. Mascard. de prob. conclus. 459. num. 20. apud Castrop. cit. num. 6. ita ut opus non sit, ut testes deponentes de fama deponant, competere patronatû ex fundatione vel dotatione; hoc enim in dubio est præsumendum, ne aliàs patronatus pereat, & sint irritæ præsentationes, juxta Trident. auferens omnes patronatus aliâ viâ acquisitos. Castrop. *ibid.* Barb. n. 44. porro accedente famâ sufficere quadragenariam quasi possessionem, licet detur una tantum præsentatio; dum nempe præsentatus possidet per 40. annos, nec unquam interea evenit casus novæ præsentationis, tradit Corrad. *pr. benef. l. 4. c. 4. n. 5.* citans Roch. de jurepat. v. *competens. q. 14.* Puteum *l. 1. decis. 87.* & Rotam in Pergam. *Capellania. 18. Maji 1629.* neque enim de necessitate requiritur probatio per multiplicatas præsentationes; cum Trid. quod ad personas, in quibus non cadit præsumptio usurpationis, nihil immutârît, & sic probetur iisdem modis, quibus probatur ante Trident. inter quos præcipuus est probatio centenariæ, vel quadragenariæ, cum fama, etiam sine multiplicatione præsentationum; dum enim actus unicus habet causam successivam & permanentem, nec non continuationem temporis requisiti, inducit præsumptionem sufficientem. Corrad. *ibidem num. 6.* quin & Lott. *l. 2. q. 7. n. 47.* absolute inquit: quemadmodum fama junctâ quasi possessione, etiam ultima præsentatio sufficit ad justificationem patronatûs, ita sine hac possessione non probat jus patronatûs, quomodocunque versemur in antiquis (nisi fortè ubi versaremur in casu, in quo non foret necessaria plena probatio: tunc enim superflueret ipsa quasi possessio præsentandi, & sufficeret sola fama. Lott. *ibid. num. 50.* citans Mantica, Cassador. &c.) adeoque requiritur utriusque concursus, ubi agitur simpliciter de probatione juris patronatûs. Lott. n. 48. & 49.

2. Secundo, per præscriptionem quadragenariam cum titulo colorato, hoc est, qui justam præscriptionis causam præbere potest; cum hæc probatio æquivalet immemoriali. Mol. *l. c. n. 52.* Gonz. n. 57. apud Castrop. Qualiter autè instituitur hæc præscriptio, & ad quid referenda ejus vis, dictum fuit supra, ubi de acquirendo jure patronatûs per præscriptionem ex Lott. *l. 2. q. 7. à num. 31.* quem vide, ubi etiam *num. 44.* & seq. quod justificatâ possessione de præsentanti, si cum ea concurrat fama foundationis & dotationis, resultet probata præscriptio, ita ut utramque simul probet præsumptionem, ex qua justificatur patronatus; quia posita istâ famâ, sequitur ratio, ut qui hodie possidet, præsumatur etiam olim atque ab initio possidisse, atque ita præscriptionem coarquare temporis ipsius erectionis, saltem in potentia. Citat Lott. *nu. 46.* pro hoc Alciat. de præsump. reg. 2. præsump. 21. n. 11. & Menoch. *l. 6. præsump. 65. n. 4.*

3. Tertio, per literas inscriptas lapidi publicè posito, in quibus affirmetur jus patronatûs alicui competere; cum credendum non sit, ministros Ecclesiæ toleratos fuisse talem scripturam, nisi veritatem contineret. Barb. n. 50. Riccius in *pr. for. Eccl. resol. 125. n. 3.* Mascard. de prob. conclus. 105. n. 10. &c. apud Castrop. Lott. *l. 2. q. 13. num. 149.* subjungens, idem ferè esse de descriptione tali in aliquo antiquo libro. Idem dicendum de armis seu alicujus familie insignibus ab antiquo tempore

P. Leuren. Fori Benef. Tom. 11.

positis in Capella aliqua; sic enim manifestè denotari, non esse liberam, sed subjectam juris patronatûs, ut Castrop. *ibidem.* neque enim talis armorum appositio fieri consuevit in re prorsus aliena. Lott. *l. cit. num. 147.* quod tamen intelligendum ait, nisi possit assignari alia causa istius appositionis. *num. 148.*

4. Quarto, per literas expeditas ab Ordinario in beneficii institutione, dum is testatur, beneficium jure patronatûs alicui deberi; sic enim tacite innuit talem habere titulum; quia credendum non est, illum taliter concessurum beneficium, nisi sibi de titulo & jure probato talis præsentatoris constaret; cum talis provisio sibi & successoribus sit damnosa. Paris. de resig. *l. 8. q. 11. num. 38.* Barb. n. 47. apud Castrop. Lott. *loc. cit. num. 41.* qui tamen *num. 144.* secus ait esse, si Ordinarius in enunciando patronatum usus fuisset termino potius sonante in negativam, quàm affirmativam, v. g. si dixisset: *ut præsentatur;* in hoc enim casu non fore enunciativam illam considerabilem, nisi fortè re-latum id esset, non ad existentiam juris patronatûs, sed ad pertinentiam, non suffecturam unam talem institutionem; cum dicat Concilium probandam ex multiplicatis præsentationibus, & consequenter ex præsentationibus effectuatâ, seu quas institutio subsecuta fuit; quamvis si ex vi talis unius institutionis præsentationem quis faceret, putet, illum quadragenario tempore præscripturum; cum talis institutio titulum saltem coloratum concedat, & consequenter sufficientem, ut quadragenario tempore præscribatur.

5. Quinto: ex libris visitationum, si in iisdem beneficium subjectum esset juris patronatûs, ed quod, cum in hoc patronatu agatur de gravi Ordinariorum præjudicio, credendum non sit, sine sufficiente fundamentò visitatores, declaratos fuisset in favorem patronatûs. Castrop. *loc. cit.* Lott. *num. 151.* juxta decisionem Rotæ, quam citat. Item, & quidem à fortiori, idem procedit in sententia Ordinarii super litem moram de beneficii statu, quæ ex testium depositione procedit. Castrop. *ibid.* citans Barb. *num. 49.* consentiente Rotâ apud Farinac. *tom. 2. decisio 567.* Lott. *num. 152.* qui tamen, dum hæc omnia hucusque enumerata, excepto primo & secundo *num. 141.* vocat adminicula ad coadjuvandam probationem, credo, loquitur respectu probationis illius rigorosè juris patronatûs potentium, utpote de qua immediate ante egerat. Addit etiam idem pro maximo tali adminiculo existentis juris patronatûs, si beneficium esset in Ecclesia patronata, & aliud contrarium non appareret. *num. 145.*

6. Sexto: probari sufficienter illum titulum ex subsidio præstito alicui tanquam patrono, præcipue si hoc subsidium sit in detrimentum aliorum, quale est, si alicui concessus locus primus in Ecclesia non nisi patronis concedi solitus; cum credendum non sit, ceteros id permitturos fuisse, censent Barb. *loc. cit. num. 46.* & Moheda de jure patronat. *decis. 10.* apud Castrop. quod tamen ipse reprobat, etiam dum fuisset quis in quasi possessione immemoriali talis loci dignioris, eò quod, cum beneficium fundari potuerit renunciando juri præsentationis, & solum admittendo locum honorificum, credendum sit, ita fundatum fuisse. Item, cum absque fundatione beneficii, & absque jure præsentandi potuerit concedi loci honorificentia, ex illa male inferatur jus patronatûs quò ad potestatem præsentandi;

tandi; atque Castrop. favere sibi in hoc textum cum Gl. in c. cum Bertholdus. de sent. & re judicata, & Rotam decis. 1245. n. 3. divers. Verum circa hac aliaque adminicula recte monet Card. de Luca in summa. jurispatr. num. 53. quæ sufficient, quæ non, certam regulam dari non posse; sed pro facti qualitate decidendum, attentis scilicet more regionis, qualitate Ordinarii, qualitate personæ prætendentis jus patronatus; an ei magis vel minus congruat, seu approximetur ratio, quæ movit Concil. Trid. ad præscribendam rigorosam illam formam: Unde aliqua in uno casu admittenda, in alio non, ac proinde etiam ponderandum præcipue, an hic & nunc urgeant alia in contrarium: spectandus etiam effectus, in ordine ad quem probatio ista instituitur, an principaliter cum Ordinario contendat, an cum alio, similiter prætendente patronatum; de quo vide Card. de Luca num. 55.

Quæstio 83. Quando nam necessaria probatio jurispatronatus plena, & quando sufficiat semiplena?

Respondeo: quemadmodum requiritur plena probatio domini, dum de eo agitur principaliter, & sufficit semiplena, dum de eo agitur incidenter; sic etiam in patronatu. Lott. l. 2. q. 17. n. 110. Porro tunc dicitur incidenter agi de patronatu, dum nemo est, qui libertatem Ecclesiæ astruat, seu sibi vendicat, veluti si simpliciter tractetur de justificatione gratiæ. Lott. loc. cit. n. 112. citans Mantici. decis. 244. n. 5. Idem est, etiam si agatur de justificatione clausulæ: *Verificato jure patronatus coram Ordinario consuetæ apponi in literis Apostolicis, dum Papa mandat provideri tanquam de beneficio jurispatronatus; licet enim ea clausula contineat conditionem; videaturque ideo justificanda plenè & concludenter; nihilominus id non obtinet, si simpliciter tractetur de justificatione gratiæ.* Lott. num. 113. citans Mantici. decis. 208. in principio. Vel etiam, si agatur ad effectum præeminentiarum. Lott. num. 112. juxta decis. Rotæ 548. num. 2. p. 1. *Recent.* dicitur verò quæri principaliter de patronatu, si est contradictor, qui libertatem Ecclesiæ vendicat, sive is sit Episcopus, sive provivus ab eo, aut à Papa tanquam de libero; hoc enim casu, quia urget præsumptio pro libertate Ecclesiæ, præcipue, si concurreret ultimus status, ut Seraphin. decis. 1120. n. 1. & simul concurrat, qui eam alleger (quod necessarium est juxta Menoch. de præsumpt. l. 1. q. 48. num. 2. & 3.) exigitur plena probatio, maxime, si contradictor esset provivus à Papa tanquam de reservato; tunc enim illa quasi possessio (quæ aliàs, si incidenter ageretur de patronatu, argueret proprietatem, juxta Seraphin. decis. 832. num. 1.) remanet infecta & nullius considerationis, ut decisum pluries à Rota decis. 222. n. 1. decis. 224. num. 3. p. 1. *Recent.* Lott. à num. 114. qui etiam num. 120. addit, hoc postremum, etiam præscindendo ab effectu reservationis, esse quoque admittendum in aliis casibus, ubi vendicatur Ecclesiæ libertas, extra tamen articulum manutentionis; licet enim præsumptio descendens ex quasi possessione servitutis reputetur potentior eâ, quæ est pro libertate, ut Menoch. de præsumpt. l. 1. q. 29. num. 12. id tamen intelligitur respectu rei & possessionis in summarissimo possessorio retinendæ, non tamen respectu

Actoris inferentis ex tali possessione ad proprietatem.

Quæstio 84. Quò ad probationem jurispatronatus illorum, in quibus plerumque præsumitur usurpatio, in quo fundetur dicta præsumptio, & qui censentur tales?

1. **R**espondeo ad primum: fundari illam præsumptionem, vel in potentia personæ, quæ tanta supponitur, ut ex ea possit argui reverentia, vel concussio in eo, qui debuisset defendere libertatem Ecclesiæ, quæq; potentia non solum æstimeretur, ut paulò post dicitur pluribus, ex jurisdictione, sed etiam ex summa nobilitate alicujus familiæ; cum æquiparentur ad hunc effectum hujus potentia, esse de magna aliqua parentela, & esse Dominum alicujus oppidi aut civitatis, ut Bald. cons. 347. l. 1. vel in verisimilitudine, quæ maxime deprehenditur, dum plures parochiani, vel familia sibi hoc jus vendicant; cum verisimile non sit, quòd à principio plures familiae diversæ ita convenirent, ut fundarent, dotarentve Ecclesiam. ita Lott. l. 2. q. 13. num. 35.

2. Respondeo secundò: tales, ut censuit sacra Congregatio Concilii, sunt primò: Duces, Marchiones, Comites, alique Domini Civitatum, locorum, castrorum, perpetuam in Vasallos jurisdictionem habentes, ubi fundatum est beneficium, tametsi ipsi superiorem recognoscant, Castrop. num. 2. citans Gonz. num. 66. Barb. num. 65. Ricca. resol. 132. num. 1. Card. Luca. in summa de jurep. n. 72. qui etiam num. 73. addit, comprehendi adhuc Duces & Marchiones vera, & non abusive dignitatis, feuda habentes, etiam cum supremo imperio ac regalibus, etiam majoribus, vel etiam fortaliorum & Castrorum possessiones in alodium independentes à quocunque, aded ut nulli alteri supremo Domino teneantur ullum fidelitatis iuramentum, vel servitium præstare: & non excipi nisi Reges, eosque sublimes & supremos principes, qui cum jure belli publici & potentia exercitus regni jura de facto habent; e contra verò num. 75. ait, à dicta regula inductiva potentia ratione domini ac juris temporalis excipi personas Ecclesiasticas ratione Ecclesiasticæ dignitatis vel beneficii, seu officii tale dominium vel jurisdictionem temporalem habentes; cum in iis non intret mala præsumptio, quæ causa fuit, ut dicta forma rigidior probationis induceretur; nisi fortè constaret de malo initio; quòd nimirum persona talis ecclesiastica dominium temporale cum annexo ei jure patronatus à domino temporali habuerit: spectatur siquidem, ut idem Card. n. 74. origo seu initium; unde licet jus patronatus possideatur à privato; si tamen proveniat à potente, rigorosa huic formæ subjeceretur, nisi aded diuturna privati possessio hujusmodi maculam purgavit pro qualitate facti; unde etiam, si jus patronatus originarè possessum per Baronem, seu domicellum inferiorem aliàs, quam per consolidationem, transfret ad habentem jus regni; nequaquam exciperetur, sed retineret naturam suam. E contra nil refert, patronatum possideri à potente, quem constat habuisse causam, seu initium à privato ac ab eo possessum.

3. Secundò: universitates ac civitates, etiam si dominium & jurisdictionem non habeant, & licet hæc parva sint, quia hoc non tollit potentiam, cui in ista decisione nititur Tridentinum. Castrop. loc. cit.